

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21:60, polletna K 10:80, četrtletna K 5:40, mesečna K 1:80; za Nemčijo celoletno K 26:40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36:—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna pettivrstica 30 vin., pogojen prostor, poslana: in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 568. V Ljubljani, v ponedeljek dne 28. aprila 1913. Leto III.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in itane naročnina

Za avstro-ogrsko kraje:

pololetna	K 21:60
polletna	10:80
četrtletna	5:40
mesečna	1:80

Za Nemčijo:

celoletna	K 26:40
polletna	13:20
četrtletna	6:60
mesečna	2:20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah:

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani.

Ruska socialna demokracija bratskim strankam v Avstriji.

Socialno demokratični poslanci ruske dume pošiljajo socialno demokratičnim strankam na Avstrijskem in Ogrskem sledečo poslanico:

Cenjeni sodrugi!

Majhno število socialno demokratičnih poslancev četrte državne dume vam proži roko preko nazadnjaško-birokratične klike in liberalno-šovinistične opozicije kot protiutež slovanofilskih patriotičnih manifestacij in vam izražaja bratsko solidarnost ter vam pošilja socialno demokratični pozdrav. Vam, zastopnikom delavskih množic na Avstrijskem in Ogrskem.

Delu mednarodne diplomacije, predvsem ruske in avstrijske, se imamo zahvaliti, da ogražajo Evropo še vedno oblaki splošnega krvavega klanja, v prvi vrsti rusko-avstrijskega spopada.

Pod plaščem vprašanj o srbskem dohodu k Jadranskemu morju, o avtonomiji Albanije, o Skadru itd. se odigrava boj med Rusijo in Avstrijsko-Ogrsko za nadvlado na balkanskem polotoku.

Spopad med Romanijo in Bolgarijo so povzročili prav tako avstrijsko-ogrski in ruski podpihovalci, katerih edina obrt je, da razvne-majo poželjivost malih držav in da ob njihovih sporih in sovražnostih kujejo načrte novih imperialističnih spletk.

In vsako teh postranskih vprašanj, ob katerih skušajo določiti odgovorni in neodgovorni diplomatije razmerje sil, postane lahko izhodišče novega krvavega odstavka v sramoti evropske zgodovine.

Če je vsak poizkus, pripraviti dva naroda k sovraženemu spopadu, po izjavah bazilejskega mednarodnega socialističnega kongresa atentalet zoper človečanstvo in razum, tedaj bi bila vojna med Rusijo in Avstrijo, vojna, v kateri bi se divje spopadli narodi in plemena, utelešena blaznost.

Narodi Rusije ne poznajo nobenega vzroka, ki bi pregnil takšen zločin le s senco zmisla. Kmetiške množice Rusije nimajo na Balkanu prav ničesar iskati. Potrebujemo temeljite agrarne in davčne reforme — doma. Uničeni in stradajoči ruski kmetje niso nositelji imperializma, le njegova žrtev so. Prav isto velja tudi za množice malomeščanskega mestnega prebivalstva, ki ga tlačijo militarizem.

Se veliko manj pa se zamore opirati pu-stolovski imperializem na ruski proletariati, najbolj oškodovani razred vsled današnjega režima politične brezpravnosti, policijske samovoljnosti in nacionalističnih bakanalij.

Kakor odrekate Vi avstrijsko-ogrski diplomaciji pravico, da prikrojuje in odločuje v interesu fevdalnih in kapitalističnih klik usodo balkanskih narodov, prav tako izjavljamo mi: peterburška diplomacija nima na Balkanu prav ničesar iskati, kakor tudi ne smejo balkanski narodi od peterburških diplomatskih kancelij prav ničesar pričakovati. Narodi na bližnjem Vzhodu se morajo uravnati za lastnimi močmi na svojem teritoriju, na podlagi — tako od Rusije kakor tudi od Avstrijsko-Ogrske — neodvisne demokratične federacije.

To stališče nas združuje tako z Vami kakor tudi z bratskimi strankami na Balkanu. Prosimo Vas, cenjeni sodrugi, bodite verjeli, da se zaveda ruski proletariati, ki se je že vzravnal iz otrpnjenosti protirevolucije, svoje važnosti in dolžnosti in da bo v odločilnem trenutku prisilil oblastnike tega sveta upoštevati njegovo voljo.

V našem boju za mir kakor tudi v vsem našem delovanju čutimo in vidimo, da smo z Vami zvezani z nerazločljivo enotnostjo nalog in ciljev. Skupne sovražnike in skupne prijatelje imamo.

Ta socialistična solidarnost, ki je ne more skaliti nihče, jači naš pogum in naše nade sredi strahotnega divjanja šovinističnih strasti.

Z zaničevanjem zavračamo protinemško in protiaustrijsko agitacijo ruskega liberalizma, ki skuša pobarvati divje hujskanje ruskega ljudstva proti Nemcem in vsemu, kar je nem-

škega, z barvo napredka. S ponosom izjavljamo, da smo zvesti učenci nemškega socializma.

Zivel mir, živelo bratstvo narodov!
Zivel proletariati Avstrije in Ogrske!
Zivela neodvisna demokratična federacija na Balkanu!
Zivel mednarodni socializem!

Z bratskimi pozdravi
socialno demokratična frakcija državne dume.

Politika in strokovne organizacije.

Poizkus, spraviti strokovne organizacije in socialno demokracijo v nasprotje, ni nič novega. Izhaja od meščanskih politikov z dobrim premislekom in sicer vedo, da bi le s tem mogli priti delavskemu izobraževanju do živega. To dokazati se trudijo na gospodarskem polju, češ da sta strokovna organizacija in socialna demokracija tako različna in po svojem bistvu nasprotna, da pride preje ali sleje do načelnih bojev.

Veliko jih je med temi urejevalci človeške družbe, ki si domišljujejo, da napravijo med delavstvom spor, kakor so mogoči med meščanskimi sloji. Domišljujejo si, da je mogoče s ponižnostjo in prošnjami zbuditi v nenasi-tem kapitalizmu usmiljenja do delavstva. Narodnjaški osrečevalci v Trstu, Ljubljani in drugod so begali delavstvo, so pripovedovali o poklicu delavskih strokovnih organizacij, da naj bi ne imele nikakršne zveze s socialistično stranko.

Zadnji čas pa so nas poučili vse kaj drugega. Velikanski izpori delavstva, izpori, ki se drug za drugim pojavljajo, niso samo gospodarski boji, ki smo jih doživeli tu in tam poprejšnja leta tudi, ampak boji, pri katerih se pač prav lahko opazi tudi razredno politično lice.

Kakšno nalogo ima strokovna organizacija? Strokovna organizacija ima nalogo opozovati ves gospodarski razvoj, dajati delavstvu duševno hrano, ga poučiti o gospodarskih krizah, o boljših konjunkturah, o vsem, kar je delavstvu potrebno za ustvaritev čim večje sile.

Strokovne organizacije imajo med drugim nalogo, dajati svojim članom razne podpore; v brezposelnosti, v boleznih, v stavki, izporih glavno pa je: pomagati priporiti povišanje dnevnih mezd, v času dobre konjunktore sklepati kolektivne pogodbe, s katerimi se v gospodarski krizi delavstvu zagotovi dnevna mezda v gotovi višini. Tudi skrajšanje delovnega časa se more le v boju doseči. Pri vseh teh bojih pa pride navadno do stavk, bojkotov, pri katerih treba združevalne svobode. Vsak gospodarski boj, najsi bo še tako majhen, je brez svobodnega združevanja nemogoč. Pri nas v Avstriji pa je ta svoboda jako omejena.

Državno moč imajo v rokah gospodarji, ki imajo interese na tem, da je svoboda delavstva omejena. Nasprotujejo vsaki razširitvi koalicijskega prava, svobodnemu zborovanju in druženju, dočim ima strokovna delavska organizacija interes na tem, da pridobi svojim članom večje državljanske pravice. Ravno nenakost v političnih pravicah sili delavstvo, da zavzame strokovna organizacija tudi politično stališče, da delavstvo ne postane brezpomo-eben faktor pri odločevanju o navidezno zgolj političnih zadevah, ki pa imajo navadno globokejši in posebno gospodarski pomen. Pri nas v Avstriji, če se količjak ozremo na razvoj naše organizacije in na prve početke njene, nas mora preleteti čudo, v kakšnih težavah se je osnoval naš pričetek; že takrat smo imeli ravno tisti zakon glede tiska in glede koalicijskega prava. In vendar, ali nam niso prepovedovali na tisoče prav brezpomembnih društvenih shodov, celo razna bralna društva so bila državi nevarna, tako da takrat nismo prav nič občutili, ali obstoje zakoni ali ne? Le po dolgoletnem boju socialno-demokratične stranke z oblastmi si je bilo mogoče šele priboriti pravico, da sme delavstvo na podlagi obstoječih zakonov zborovati ter si ustanavljati strokovne bojne organizacije. Zaraditega pa je socialna demokracija in strokovna organizacija sicer dvoje ali v boju eno. Ravnotako je s podjetniki, ki kažejo bolj prijazno lice delavstvu. Tudi nje podjetniki vedno napadajo. Če je ta ali oni podjetnik skrajšal iz prijaznosti in vlnudnosti do delavstva za četrt ali pol ure delovni čas, ali mogoče povisal mezdo za kakšnih pet vinarjev prostovoljno na dan, gorje mu. Ali niso to tisti, podjetniki, ki vedno stoji četo in jočejo o konkurenciji, če morajo storiti tudi le neznatno malenkost v socialnemu pogledu. Kdo najbolj nasprotuje sedaj socialnemu zavarcvanju? Ali niso tukaj tisti slovenski podjetniki, ki nasprotujejo svojim rodnim delavcem s tem, da se že danes branijo tistih majhnih prispevkov. Ravnotako je pri drugih narodih. Kolikokrat smo pa že doživeli, da je kakšen podjetnik ugodil delavstvu, kakor omenjeno, pa samo zaraditega, da jih je speljal s pravega pota in jim tiste ugodnosti takoj zopet odvzel, ko se je čutil napram delavstvu dovolj močnega.

Zaraditega pa je za delavstvo to vprašanje glavno, od katerega je odvisna tudi bodočnost. Važno je, kako bo izobraženo na strokov-

nemu polju in kako se bodo ravnale strokovne organizacije tudi sicer. Angleške strokovne organizacije so bile v prvemu početku brez političnih direktiv, ali zadnji časi so tudi ondotno delavstvo poučili, da je uspešno delo potom strokovnih organizacij samo takrat mogoče, kadar so v najozži zvezi s svojo razredno stranko, to je s socialno demokracijo.

Ljubljana in Kranjsko.

— Prvi majnik v Ljubljani. 1. Točno ob desetih dopoldne v veliki dvorani »Mestnega doma« javen ljudski shod, na katerem bo poročal sodrug Milost iz Trsta. 2. Popoldan na travniku v Lattermanovem drevoredu ob Marije Terezije cesti nogometna tekma med moštvo »Concordia« in »Ilirija«. Začetek ob treh. Stojišče 30 vin., sedež 60 vin. 3. Ob štirih popoldne na vrtu in v notranjih prostorih gostilne »Reinighaus« v Spodnji Šiški (poleg Keržiča) velika ljudska veselica z godbo, ple-so in raznimi drugimi zabavami. Vstopnina v predprodaji 20 vin., pri blagajni 40 vin. Vstop-nice predprodajajo zaupniki in vse prodajalne konsumne družstva za Ljubljano in okolico. — Sodrugi! Agitirajte za vse priredbe!

— Že zopet konfiscirani! V sobotni številki je državno pravdništvu zaplenilo v polnem obsegu notico, v kateri smo čitateljem sporočili, da je policijsko ravnatelstvo prepovedalo majski obhod v Ljubljani. V notici smo pozvali ljubljansko in okoličansko delavstvo, da naj se v znamenje protesta proti policijskim persekucijam zadnjih časov v čim večjem številu ude-leži majskega shoda v »Mestnem domu«. Gos-podje na ljubljanskem državnem pravdništvu, ki imajo pravniški enakovredno jezikovno kvalifikacijo, so zmešali besedi »obhod« in »shod« in uzrli v notici pregrešek (ne prestopok, o gos-pod državni pravdniki!) hujskanja po § 300 kazenskega zakona. V resnici: ne trpimo toliko pod zlobnostjo kot pod kričečo nesposob-nostjo.

— Pri nas in drugod. Včeraj je bila v Kra-nju birna in ko se je škof pripeljal v četrtek v mesto, je bilo mnogo hiš okrašenih z zastavami in na trgu pred cerkvijo so bili postavljeni mlaji. Okrajni glavar Schitnik je z nepostavnim ukazom mobiliziral uradnike, profesorje, učitelje in šolsko mladino, da so v družbi tercialk in veterancev delali štafazo pri sprejemu. — »Pravo Lidu« priobčuje z vizitacijskega potova-nja litomerijskega škofa Groba po libohoviškem okraju sledeče podrobnosti: Občina Bro-zan je odklonila vsako sodelovanje pri škofevem sprejemu in ni hotela razobesiti zastav na občinskih poslopjih; vsled tega je žandarmerija na lastno pest razobesila zastavo na šoli in jo je morala stražiti pred neveljnim ljudstvom. Škof se je pripeljal, a volovska vprega z gnoj-nim vozom mu je zastavila pot. V Libohovih je grof Herberstein dal postaviti slavofloke, a na cesti ni bilo ob škofovem dohodu razen du-hovščine in brezbožnih tercialk žive duše. — Drugi kraji, drugi običaji!

— Pozor, slovenski delavci v Ameriki! Nič nenavadnega ni, da so vnanji delavci, ki jih v Ameriki zaloti nezgoda, pri odmeri odškodnine težko oškodovani in ogoljufani. Mnogi se za-upajo brezvestnim agentom in zakotnim pisa-čem, ki jih neusmiljeno izkoriščajo. Ministrstvo pravosodja opozarja zato na odlok z leta 1910, ki priporoča avstrijskim delavcem v Ameriki, da se ob nezgodah in zapuščenih rečeh obra-čajo na avstrijske konzularne oblasti. Ako za-dene avstrijskega delavca nezgoda v amerikan-ski tovarni, se ne sme zanašati na poštenje ali dobro srce podjetnika, temveč mora takoj ter-jati in uveljavljati svojo pravico, ker v Ame-riki ni zakonitih nezgod prepuščajoj podjetniki delavce negotovi usodi ali jih pa odpravljajo z naravnost smešnimi odškodninami. Zato je po-trebno, da se delavci zatekajo po pomoč in na-svetbe k avstrijskim konzularnim oblastim, ki imajo od justičnega ministristva nalog, da pri-skočijo v takih in podobnih slučajih na pomoč.

— Nova postaja. Dne 1. maja t. l. se otvori med postajama Ribnica in Kočevje na progi Grosuplje-Kočevje v km 38,737 ležeče postaja-lišče Lipovec za osebni in prtljažni promet. Pro-metni časi vlakov, ki se ustavljajo v tem posta-jišču, so objavljeni v voznihih redih, ki veljajo od 1. maja t. l. Vozne listke izdaja čuvaj posta-jališča; prtljaga se odpravlja proti naknad-nemu plačilu pristojbin.

— Društvo državnih sodno-pisarniških oči-cijantov in pomočnikov za Kranjsko v Ljubljani priredi dne 4. maja ob pol 3. popoldne v prostorih gostilne »pri Kroni« v Gradišču redni obisti zbor z običajnim dnevnim redom. K obilni udeležbi vabi vlnudno odbor.

— Izžrebani porotniki za II. porotniško zasedanje pri tujakšnem deželnemu sodišču, katero se prične dne 26. majnika t. l. Glavni porotniki: Acceto Valentin, zidarski moj-ster in posestnik, in Arko Matko, trgovec, oba v Ljubljani; Barle Matija, posestnik v Lužah; Babnik Ivan, posestnik v Dravljah; Čuha Josip, trgovec v Ljubljani; Čadež Ignacij, po-sestnik in gostilničar v Srednji Vasi; Čufar Andrej, posestnik v Jesenicah; Franke Leon, zavarovalni reprezentant, in Frölich Filip, oba v Ljubljani; Guzelj Josip, župan in posestnik v Škofji Loki; Globočnik Anton, posestnik v

Železnikih; Hainrihar Franjo, trgovec in po-sestnik v Stari Loki; Jakelj Franjo, posestnik na Dovjem; Janko Josip, urar in posestnik v Kamniku; Kastner Gustav, trgovec; Klemens Juli, mesar in posestnik, Kraigher Franjo, kro-jac in posestnik, vsi trije v Ljubljani; Koselj Mihael, stražmojster v pokoju in posestnik v Zadragi; Kandare Iyan, posestnik in gostilničar v Daneh; Kuralt Anton, posestnik v Zgor. Sen-ici; Pogačnik Alojzij, posestnik, Polajnar Karol, kavarnar, oba v Ljubljani; Preželj Karol, pek v Litiji; Pogačnik Josip, krojač in po-sestnik v Radovljici; Pintbach Josip, posestnik v Ratečah; Rudolf Gašper, posestnik v Lomeh; Robič Ivan, posestnik in gostilničar v Mojstrani; Štupica Franjo, trgovec v Ljubljani; Sinkovec Franjo, posestnik v Čevcah; Svetič Anton, posestnik na Sutni; Toennies Emil, tovarnar in posestnik; Tomšič Mihael, strojar in posestnik na Vrhniki; Verbič Anton, posestnik in strojar v Sinjgorici; Wess Karol, posestnik, gostilničar in kovač, in Žužek Fr. ml., lesni veletrgovec v Markovcu. — Na-mestniki: Košir Friderik, magistratni pi-sarniški oficijal v p. in posestnik; Martinec Franjo, posestnik in tesarski mojster, Men-cinger Tomaž, trgovec, Smole Jakob, posest-nik, Steiner Ljudevik, posestnik, Sterle Franjo, posestnik, Štritar Rudolf, trgovec, Sober Vik-tor, trgovec in Štrukelj Alojzij, posestnik, vsi v Ljubljani.

— Umrli so v Ljubljani: Neža Kamnikar, postrežnica, 72 let. — Nikolaj Čermelj, dela-vec, 35 let.

— Hiše pokajo. Prve posledice reguliranja Ljubljane se že pojavljajo: na levem obrežju so se pri nekaterih hišah pokazale precej znat-ne razpoke, ki si jih hodijo sodne komisije ogle-dovat. V Naglasovi hiši so razpokline take, da bodo morali stranke najbrže deložirati.

— Nevarna cvetlica. Na trg prinašajo po-sebno še sedaj kmečke ženske razne poljske in travniške in gozdne cvetlice, katere imajo stranke potem v sobah. Tržno nadzorstvo je danes dobilo med temi cvetkami tudi čemž (Prunus Padius). Te cvetke naj se izločijo in naj jih stranke nikari nimajo po sobah, ker so zelo strupene, tedaj zdravju škodljive. Čemž ima v sebi precej ruske kisline (Blausäure), ki se prištevata najhujšim strupom. Po čemže-vem vonju rada boli glava, zauživanje sadu pa provzroči drisko. Otroci po njem pa sploh lahko nevarno obole. Raste po gozdovih in močvirjih in tudi po vrtovih.

— V mestni klavnici so zaklali od 13. aprila 62 volov, 12 bikov, 5 krav, 144 pra-šičev, 130 telet, 4 koštrune, 85 kozličev; vpe-ljali na so 431 kg mesa, 70 telet in 58 kozličev.

— Slepar, ki je potegnil ljubljanske trgovce in obrtnike, prijet. Neznanca, ki se je imeno-val Karam in je izvršil pod tem in drugimi raz-ličnimi imeni v Ljubljani in Beljaku ter drugih mestih monarhije velike sleparije, je prišla po-licija v Monakovem in bo istega skoro gotovo izročila roki pravice avstrijskih oblasti. — Znano je, da se je lansko leto pod imenom Ka-ram oglasil neki orientalec, češ, da hoče gra-diti velikanski hotel v Kairi in da potrebuje za istega opravo v vrednosti kakih 50.000 K. Ogla-sil se je pri gg. Črnetu in Mathianu. Njegove trditve, da je bogataš, so bile seveda neres-nične, kar se je šele pozneje dognalo. Ker je Karam le slabo govoril nemški, vzeti je moral tolmača za francoščino, katere je Karam zmo-žen. Nastop njegov je bil siguren, fin, tako da se ni čuditi, da mu je bilo možno poštene ljudi prevariti. Izvabil je pod pretvezo, da brzojavno pričakuje denarnih sredstev, gospodu Črnetu znesek 400 K, dočim se mu enaka namera pri g. Mathianu ni posrečila. Svoje sleparije je po-izkusil tudi pri drugih trgovcih. Letošnje spo-mlad se je prikazal Karam v Beljaku in hotel na isti rafiniran način izvabiti gotovo svoto de-narja; ker pa se je dotičnik, kateremu se je približal, brzojavno informiral, je čutil Karam potrebo, pobeigniti dalje. Karam je bil v eni zad-njih številki »Interessantes Blatta« kot »Wer weiß etwas?« naslikan, in glej, prijeli so ga v Monakovem kot mednarodnega goljufa, ki bo, ako ga bavarske oblasti izroče avstrijskim so-diščem, lahko študiral razliko med egipčansko in avstrijsko pravico.

— Poizkušeni roparski napad. V Kladju, fare staroosliške, je bila dne 23. t. m. vdova »pri Pivku« sama doma. Vsi domači so bili na njvi. To priliko je porabil brezposelni Janez Kržišnik, na tihem je prišel v zgornjo izbo ter podstrežje in pričel odpirati skrinje ter krasti, kar mu je prišlo pod roko. Se pomarančam ni prizanesel. Gospodinja Pivkova, Marija Ušeničnik, je slišala ropot ter šla gledat, kdo da je v izbi. Za-sačila je tatu, ko je ravno brskal po omari in spoznala v tatu že predkaznovanega Janeza Kržišnika, kateremu je bila krstna botra. Tat, videč, da je v svojem poslu zasačen, vzame po-leno ter prične udrihati po svoji botri. Vse prošnje niso nič pomagale. Tolkel jo po glavi, po hrbtu ter ji s polenom odsekal pol palca. Vi-deč, da se žena še giblje, zakliče: »Hudič, ali še nisi krepal.« jo ponovno udarja po glavi, dokler ni mislil, da je žrtev ubita. Nato je šel zopet v izbo, pokradel še, kar mu je ostalo ter odkuril. Žena pa je med tem prišla k zavesti ter se s te-žavo privlekla pred hišo in poklicala svoje do-mače. — Ti so stvar takoj naznanili orožnikom, ki so storilcu že na sledu. Zdi se, da žena smrtnonevarne rane nima. Najnevarnejša je 1

centimeter dolga in kakih pet milimetrov globoka rana na senu, kjer je bilo težko ustaviti kri. Po temenu je glava vsa razbita, vendar je črepinja ostala cela.

Kako se godi revežem pri — Mariji Pomagaj, to se pravi v občini Mošnje, kamor zahaja vsako leto tisoče in tisoče pobožnih katoliških kristjanov. Piše nam popotnik: Zadnjič so peljali v Ljubljano ubogega zanemarjenega starčka v hiralnico. Vprašal sem, odkod je ta siromak, in izvedel sem povest, ginljivo in grozno. Na Brezjah — pri Mariji Pomagaj — je živel star mož, bolan in nadležen — brez sorodnikov in prijateljev, pristojen seve v občino Mošnje. Denarja ni imel. Zato so ga njegovi bližnjiki dali v svinjak, kjer je mož ležal celo zimo v blatu in ušeh. Šele vsled intervencije nekega delavca, ki ni mogel strpeti, da bi se ubogemu siromaku tako hudo godilo, se je zdravnika mošenjska občina in poslala ubogega moža v ljubljansko hiralnico. — Zanimivo je: ali gospodje »očetje« franciščani na Brezjah niso vedeli za tega siromaka, o katerem je cela vas vedela, da leži brez pomoči v svinjaku? Ali ne poznajo ti gospodje telesnih del usmiljenja? Želimo odgovor na to. »Slovenec« ima besedo!

Z nožem v vrat. Fantje iz Jelš in Črešnjice so šli vasovat proti Mačkovcu. Ker Berusova gostilna slovi, da imajo tam najcenejši jertuš, so v tej gostilni popivali do polnoči. Domov grede je prišlo med Krašovcem iz Jelš ter Vide Gorenjcem iz Črešnjice do prepira, ki se je končal s tem, da je Krašovec potegnil nož in baje z besedami: »saj ostaneva prijatelj« Gorenjcu zasadel z vsilo nož zadaj za tilnik, tako, da mu je prerezal glavno žilo in so težko ranjenega izročili bolnišnici v Kandiji.

Hudobna starica je Marija Kösel, rojena in pristojna na Kočevsko. Bila je zaradi silovitosti in nevarnega žuganja že večkrat kaznovana. — Nazadnje je presedela v Begunjah poldrugo leto, ker je zažugala, da bo zažgala vso vas. Ko je prišla po prestani kazni domov, jo je županstvo prevzelo in jo dalo v oskrbo neki Mariji Žagar. Marija Kösel se peča s popravljanjem dežnikov, še raje pa prazni čašice žganja. Stara je 70 let, pa je še dokaj trdna in pri moči. V sredo, dne 2. t. m., je prišla od žganja precej pijana domov. Začela je brez povoda zmerjati svojo gospodinjino in njeno hčer in ju krvavo žaliti, da sta šle obe k županu povedat, da nočeta več imeti Marije Kösel v oskrbi. Župan se je napolil z dvema občinskima odbornikoma k Žagarici na dom. Posvaril je Marijo Kösel, naj bo pametna in dostojna, ker bi jo moral dati v ljubljansko hiralnico, če bi je Žagarica ne hotela več imeti. Ko je slišala Marija Kösel o hiralnici, je izgubila še tisto betvo razsodnosti, ki jo je imela do takrat. Nahrulila je na vehementen način župana in oba odbornika in jim rekla vse, samo človek ne. Nazadnje jo je premagala strast in je dejala: »Zadnjič nisem grozila, da bom požgala, pa so po krivem pričali zoper mene in sem bila obsojena na poldrugo leto ječe. Presedela sem jo pošteno. Zdad bom pa res zažgala to vas, da bo pogorelo vse, bom saj vedela, zakaj bom zaprta.« — Župan je ovadil orožnikom nevarno starico, ki je takoj po izrečni groznji pobegnila, vendar pa so jo našli in dne 23. t. m. aretirali in oddali v liho pokore. Pa bo treba menda zopet na izpremembo zraka in pijače v Begunje na Gorenjsko.

Zopet nož. V Koroščevi gostilni na Jensehnicah sta popivala mesarska pomočnika Andrej Globočnik in Janez Toplak. Bil pa je tam tudi tovarniški delavec Janez Beravs, s katerim sta se jela prej imenovana prepirati. Globočnik in Toplak sta zapustila gostilno, kmalu za njima je pa prišel Beravs ter jih pričel izzivati. Toplak mu je podstavil nogo, da je padel, Globočnik pa ga je z nožem s tako silo sunil v prsa, da je nož predril sukničje in plateno biležnico ter je zadobil na desni strani prs težko okvaro. Obdolženec, ki dejanje prizna, je bil obsojen na 6 mesecev težke ječe.

Mera potrepeljivosti prekopi in prepri nastane, če prinese žena možu, ki se je z dela vrnil domov, na mizo slabo kavo. Da ohranite v hiši mir, napravite možu vedno dobro kavo, ki se pa da napraviti samo s Kolinsko kavno prmesjo. Neizogibno potrebno je torej, da kupujete Kolinsko kavno prmes, če hočete, da vaša kava ne bo nikoli slaba. Staroznana resnica je namreč, da je Kolinska kavna prmes najboljši kavni pridelek, obenem pa tudi edino pristno domače blago te vrste. Pri nakupovanju pazite na znamko »Sokol«; le s to znamko je prava!

Utopljenca so dne 18. t. m. potegnili iz Save med Kopoljani in Savskim gradom. Po truplu soditi je bil utopljenec okrog 45 let star; je bil temnorjav, nekoliko osivele goste lase, rjave, srednjeyelike redke brke, manjkalo mu je več zgornjih in spodnjih zob, obrbit, 1,68 m visok. Na sebi je imel delavsko obleko: belo, modro-pisano srajco, črn telovnik, modre in sive, modropisane barhentaste spodnje hlače, sive, modrorižaste, na kolenih strgane hlače iz bombaževine, pasni jermen, temne pavolnate nogavice in nanovo podelane škornje. V vodi je ležal utopljenec 1 do 2 tedna.

Kinematograf »Ideal«. »Quo vadis« v kinematografu »Ideal« danes nepreklicno zadnji dan. Jutri Asta Nielsen v drami »Smrt v Sevillji« in senzacijska drama »Divji loy«, v treh delih.

SPORED MAJSKE SLAVNOSTI V IDRJI.

Dne 30. aprila zvečer:

a) razsvetljava hiš; b) slavnostni koncert na trgu. Igra slavno delavsko godbeno društvo v Idriji; c) ob 9. zvečer uprizoritev Cankarjeve drame v treh dejanjih »Jakob Ruda«, v pivarni pri »Črnem orlu«.

Dne 1. maja zjutraj:

a) ob pol 7. se zbero sodrugi pred mestno hišo; b) ob 7. obhod po mestu z zastavami in uniformirano godbo na čelu. Sprevod se razvrsti tako: 1. kolesarji v uniformi in z okinčanimi kolesi; 2. godba; 3. politični odbor društva »Naprej« z zastavonoši; 4. odbori ostalih delavskih

organizacij; 5. splošna mladinska zveza korporativno; 6. člani ostalih organizacij z drugimi udeleženci. c) Ob 9. javen ljudski shod z dnevnim redom. Politični položaj in zahteve delavstva. Poroča sodr. Anton Kristan iz Ljubljane.

Popoldne:

a) ob pol 1. zbirališče pred hišo g. M. Kogej; b) ob 1. odhod z godbo in zastavami v istem redu kot zjutraj čez Glavni trg ter dalje po državni cesti v Podrotejo, kjer se vrši velika ljudska veselica z godbo, petjem, plesom in šaljivo pošto do 7., eventualno do 8. zvečer. Potrebo za veselico preskrbi **Občno konsumno društvo na čast 10letnici otvoritve valjičnega mlina v Podroteji.** Točilo se bode pristna vina in pivo ter prodajalo mrzle jedi, vse po normalnih cenah kot druge dni.

Spodnjeidrijski udeleženci imajo dne 1. maja zbirališče ob pol 6. zjutraj pred hišo Občinskega konsumnega društva in potem ob tri četrt na šest skupen odhod z zastavo na čelu v Idrijo. Popoldan je zbirališče ob pol 1. pred hišo gospoda Matevža Moravca ter odhod ob 1. v Idrijo, kjer se pred hišo M. Kogej združijo v skupen sprevod. V slučaju neugodnega vremena se vrši 1. maja popoldne veselica od 2. do 11. zvečer v prostorih »Črnega orla« v Idriji. Spored nam obeta obilo zanimivega, zato upamo, da bo vsak udeleženec zadovoljen.

Stajersko.

Trbovlje. (Prvi majnik.) V Trbovljah bomo praznovali letošnji prvi majnik tako kakor vsako leto s popolnim počivanjem dela. Ob 5. zjutraj priredi rudarska godba budnico po Trbovljah, ob 9. se vrši na dvorišču »Delavskega doma« velik javen ljudski shod, na katerem bo sodružica Štebjeva iz Ljubljane poročala o pomenu prvega majnika za delavno ljudstvo. Pred shodom igra rudarska godba in zapoje rudarski pevski zbor socialistične pesmi. Po shodu se vrši sprevod od »Delavskega doma« po okrajni cesti do Pitnerjeve hiše, skozi Novo kolonijo, ob železnici do Polaja in nazaj na dvorišče »Delavskega doma«. Ob 3. popoldne se prične na istem dvorišču velika ljudska veselica z mnogimi zabavnimi priredbami. Na veselici svira rudarska godba in sodeluje rudarski pevski zbor. Vstopnina za veselico znaša za družino 40 vin. in za posameznike 30 vin. Vstopnice se dobivajo v predprodaji v tobakarni gosp. A. Treo, v Občnem konsumnem društvu, pri zaupnikih organizacije. — **Rudari! Delavci in delavke! Agitirajte in skrbite, da bodo shod, sprevod in veselica pokazali pravi značaj delavskega praznika — prvega maja.**

Hrastnik. Proslava prvega majnika se vrši pri nas po sledečem redu: Zjutraj ob 5. budnica rudarske godbe. Ob 7. zjutraj se zberemo v društveni gostilni. Točno ob 8. odhod z godbo in zastavo na čelu proti kolodvoru. Ob 9. shod steklarjev pri Dernovsku. Pri demonstraciji pojeta rudarski pevski zbor in steklarsko pevsko društvo. Ob 3. popoldne shod rudarjev v društveni gostilni. Poroča sodružica Al. Štebjeva iz Ljubljane. Po shodu veselica s srečolovom (okolo 200 dobitkov), šaljiva pošta in ples. Sodrugi, udeležite se vseh priredb v kar najobilnejšem številu. Pri obhodu, shodu in veselici naj ne manjka nihče! Prvi majnik je praznik delovnega ljudstva!

Hrastnik. Pred nekaj dnevi smo poročali, kako da skrbe klerikali na Dolu za red v občini. Danes moramo zopet poročati, kako da so ti gospodje radodarni, kadar zahteva gospod župnik kako stvar. Na Dolu se je postavila krasna stavba — nova cerkev — poleg cerkve lepa palača, takomenovani farovž. Nameravajo tudi še zgraditi velik hlev za živino, seve ne na stroške fajmoštra, ampak farani bodo morali seči globoko v že itak skoraj prazne žepe. Kar bi pa res bilo nujno potrebno, se pa ne stori. Imamo pokopališče, ki je tako majhno, kakor v kaki gorski vasi. Trupla otrok prekopljejo tako kmalu, da so čisto še cela. In to samo zaradi tega, da se napravi drugimi prostor. Tega naj bi se spomnili naši očetje v občini in storili svojo dolžnost, da bi se pokopališče razširilo, kar je tudi bolj potrebno kot pa farovž in morebitni hlev.

SODRUGOM GORIŠKE OKRAJNE ORGANIZACIJE!

Kakor vsako leto, je naša stranka določila praznovati prvi majnik tudi letos, in to tembolj, ker mora proslava letošnjega prvega majnika izraziti, z ozirom na predstoječe deželnozborske volitve, vso nezadovoljnost delavstva na pram tistim faktorjem, ki so se izkazali tekoma dolgih let nesposobni napraviti kaj koristnega za delavstvo. Splošna, enaka in tajna volilna pravica za deželni zbor je naša zahteva, za katero se bo moralo boriti goriško delavstvo. In na dan prvega majnika mora izkazati svojo nezadovoljnost s sedanjim zistestvom s tem, da se v čim večjem številu udeleži proslave prvega majnika.

Da pa bo proslava tega za mednarodno delavstvo pomembnega dneva sijajna, mirna in dostojna, pozivljamo naše krajne organizacije, da store v tem oziru vsaka svojo dolžnost in pripravijo vsaka v svojem kraju in v bližnjih vaseh čim večjo agitacijo, da bo udeležba proslave častna za stranko in za delavstvo sploh.

Za okrajno organizacijo v Gorici

Alojzij Štolfa.

SPORED PROSLAVE PRVEGA MAJNIKA:

Ob 2. popoldne: zbirališče sodrugov iz Podgore, Ločnica, Moše, St. Lovrenca, Standreža in Sovodenj blizu južnega kolodvora, odkoder odkorakajo v sprevodu z zastavo na čelu na zborovalni prostor.

Ob pol 3. popoldne: dohod sodrugov iz Šent Petra, Gor. in Dol. Vrtojbe in iz bližnjih vasi z zastavami na čelu na zborovalni prostor po sledečih ulicah: Sv. Petra, Treh Kraljev in po Fr. Jos. tekališču.

Ob pol 3. popoldne: dohod sodrugov iz Solkana, Pevme in iz bližnjih vasi z zastavami na čelu na zborovalni prostor po sledečih ulicah: Solkanska cesta, S. Pellico, P. E. de Amicis, Carducci, Travnik, Seminario in tekališče Verdi.

Ob 3. popoldne:

Javen ljudski shod

na trgu Gimnastica s sledečim dnevnim redom:

Pomen prvega majnika

poročevalca: sodrug Dr. H. Tuma in sodrug A. Callini.

Ob 4. popoldne: manifestacijski obhod po mestu, z godbo in zastavami na čelu, po sledečih ulicah: Petrarca, Tekališče Verdi, S. Ivana, Ascoli, P. de Amicis, Carducci, Travnik, Raštelj, Stolni trg, Stolna ulica Municipio, Teatro in po Fr. Jos. tekališču na veselilni prostor.

Ob pol 5. popoldne: začetek veselice, ki se vrši v prostorih gostilne »Alla Bella Veduta« 8, blizu južnega kolodvora, ter bode trajala do polnoči.

Sporod veselice: koncert, petje, ples, šaljiva pošta in prosta zabava. Vstopnina na veselilni prostor za moške 20 vin., ženske in otroci v spremstvu imajo prost vstop. Vstopnina k plesu po 10 vin. za vsak komad. V slučaju slabega vremena se vrši veselica naslednjo nedeljo. — Odbor.

Koroško.

— **12 sester umrlo za jetiko.** V Celovcu je umrla dne 19. t. m. Lenčka Žužek, bivša natakarica v mariborskem »Narodnem domu«. Vsi otroci rodbine Žužek so umrli za jetiko. Bilo je skupno 14 otrok-deklet; od teh jih je umrlo za jetiko — 12. Dve še živita.

Goriško.

— **Nabrežina.** Letošnje praznovanje prvega majnika bo imelo še poseben pomen: Manifestirali bomo letos zahtevo po uvedbi splošne in enake volilne pravice za deželni zbor goriški. Zato je pričakovati, da se bodo udeležili praznovanja ne le domači delavci in kmetje, marveč tudi delavci iz bližnjih občin. Je pač potrebno, da pričnemo z resno agitacijo za splošno in enako volilno pravico, ki je res neodložljiva potreba. Praznovanje, na katerega vabimo vse, ki soglašajo z nami, se bo vršilo po sledečem sporedu: **Ob 8. dopoldne** velik manifestacijski shod na Tametovem dvorišču. Poročala bosta sodruga **Regent in Golouh.** Po shodu sprevod z zastavo na čelu do postaje južnega kolodvora. Tam se vrši na dvorišču gostilne Rusbah zopet shod in se podalo delavci zopet v sprevodu z zastavo na čelu v Nabrežino. Delavci! Praznujte delavski dan dostojno!

— **Godbeno društvo v Nabrežini** praznuje na dan 25. majnika t. l. 15letnico obstanka društva ter priredi popoldansko veselico in ples. — Naprošajo se vsa društva, da ne pridejo na ta dan veselice tu ali v okolici. — Odbor.

— **Podgora, Prvi maj.** Vse sodruge pozivljamo, da se udeleže praznovanja prvega maja, ki se vrši v Gorici. Politični odbor in odbor podružnice papirničarjev sta sklenila, da se snidejo sodrugi v gostilni sodr. Bizaj Evgena, odkoder odidem korporativno v Gorico. Noben sodrug ne sme izostati!

— **Izjava.** V petek dne 25. t. m. je »Zarja« reproducirala med tržaškimi vestmi neko okrožnico, ki jo je narodna nedelavska — recimo odvetniška — organizacija razposlala delodajalcem, proseč jih miloščine; na okrožnici je bil podpisani tudi neki »Štolfa«, s katerim podpisani nismem identičen in nisem »hvala bogu« niti v daljnem sorodstvu z njim, kakor tudi nočem imeti nikakih stikov z žolto narodno odvetniško organizacijo v Trstu. — Alojzij Štolfa v Gorici.

— **Avtomobil zadel v vlak.** Lansko leto dne 30. avgusta zjutraj okolo 8. se je bila petičla velika nesreča na železnici v Cervinjan-Gradež. V vlak je trčil avtomobil, v katerem je sedel upravitelj Bonapartejevih posestev v Villi Vicentini Ciardi, njegova žena, en deček, ena deklica in služkanja. Deček Renzo, 12 let star, je sedel poleg soferja. Ko je hotel avtomobil čez tir, sta trčila vlak in avtomobil, deček je odletel z avtomobila in je na poškodbah umrl. Sofer je bil težko ranjen, drugim se ni zgodilo nič hudega. Sofer je bil obtožen po § 335, in razprava se je izvršila v četrtek v Gorici. Vittori je izpovedal, da avtomobil ni tekel prehitro, okolo 20 km na uro; vlak je imel zamudo in zato je ukazala gospa, naj jih pelje v Belvedere na postajo. Lokomotivo je videl, ko ni bilo več mogoče ustaviti avtomobil. Bolan je bil štiri mesece. Po poklicu je prav za prav mizar, imel pa je priliko izučiti se za soferja. Sodni dvor je obsodil Vittorija na mesec strogega zavora.

— **V kaznilnico v Koper** so odpeljali Mihaela Marego, ki je na pustni terek v noči ustrelil svojega tovariša Antona Pertota in bil za to pred poroto obsojen na tri leta težke ječe.

Trst.

— **Prvi majnik v Trstu.** Kakor vedno, se pripravljata tudi letos tržaško delavstvo za dostojno praznovanje prvega majnika. Letoš se bo vršilo praznovanje po sledečem sporedu:

Ob 6. zjutraj priredi godba naše mladeniške organizacije budnico.

Ob 10. dopoldne shod na trgu Donadoni. Na shodu bosta poročala sodruga **Petejan in Kopač.** Po shodu obhod po mestu v sprevodu.

Popoldne ob 3. velika majniška veselica na lepem zemljišču pri Sv. Andreju nasproti ladjedelnice S. Marco. Sodrugom vsem priporočamo najtopleje, da se udeleže tudi letošnje majniške manifestacije v največjem številu.

Železničarji, južni, se zbera ob pol 9. v gostilni »International«, ulica Boccaccio 25, odkoder odkorakajo na javen majniški shod s godbo mladeniške organizacije, ki pride ob teluri v imenovano gostilno.

Zidarji iz Vrdele, Kolonje in Rocola se zbera že ob osmih zjutraj na obširnem prostoru pred Godičem (Boschetto). Od tam odkorakajo z godbo in zastavo na čelu po nekaterih tržaških ulicah in se podajo v sprevodu v gostilno alla Vittoria k Sv. M. M. zgornji. V imenovano gostilno pridejo tudi zidarji iz Sv. M. M. zgornje in spodnje, sodrugi iz Skednja in Katinare. Od tam odkorakajo vsi v sprevodu na majniški shod.

— **Sv. Križ.** Letošnje praznovanje prvega maja v Sv. Križu se bo vršilo po običajnem sporedu. Zjutraj bo budilnica, ki jo priredi domača godba. Ob pol 9. obhod po vasi v sprevodu z godbo in zastavo na čelu. Spreveda se udeležijo tudi ženski odsek. Ob 10. dopoldne majniški shod na dvorišču gostilne Maganja. Poročala bosta sodruga **Regent in Golouh** iz Trsta. Popoldne bo v vseh prostorih gostilne Maganja domača zabava in v veliki dvorani koncert, ki ga priredita pevski zbor in godba.

— **Shod železničarjev,** ki se je vršil v petek zvečer v »Delavskem domu«, se je obnesel najsijajnejše. Sodrugi na južni in državni železnici so se zbrali ob naznanjeni uri v veliki dvorani, ki je bila kmalu napolnjena. Na dnevnem redu je bilo praznovanje prvega majnika. Shod je otvoril in mu predsedoval s. Skobl. Poročal je sodr. Kopač. V enournem jedrnatem govoru je podal zgornjo sliko razmer na železnici. Železniške uprave so uvedle sistem najhujšega varčevanja. Izkorišča se in zapostavlja izstradano osebo. Pritisk na te neznozne razmere prihaja v prvi vrsti od strani železniškega ministrstva, kateremu so železniške uprave brezpogojno podrejene. Službene in mezdne razmere postajajo čimdalje slabše. Od kapitalističnega časopisja toliko proslavljenja regulacija med je bila le pesek v oči. Mezdno razmere so ostale neizpremenjene. Pač pa se je pomnožilo izkoriščanje in postrilo službeno razmerje. Zda skušajo železniške uprave že itak vojaške razmere na železnicih še bolj militarizirati. V službi se pajdašijo razni bivši vojaški naredniki, it dobivajo najboljša mesta, med tem ko se zapostavljajo stari in zmorni delavci. Od druge strani pa skuša vlada z omejevanjem koalicijskega prava onemogočiti osebo vsako obrambno akcijo. Če se bodo reakcionarni naklepi vlade posrečili, je vprašanje. Ali že iz dejstva, da se vlada in uprave poslužuje vseh mogočih in nemogočih sredstev, da zdrobijo moč čuotne mednarodne organizacije železničarjev, je razvidno, da jim je naša organizacija nevarna in škodljiva. Položaj na železnicih in namere vlade narekujejo železniškemu osobju dolžnosti, ki so neodložljive. —

Govornik se je nato bavil z lokalnimi razmerami. Tržaški proletariati praznuje letošnji prvi majnik v znamenju volilnega boja, ki ga bo treba izvesti, da se zdobi premoči nacionalistične klike v mestnem svetu. Železničarji ne smejo biti tuji temu boju, ker gre tudi za njih interese kot občinarjev. Neznosno draginjo in visoko ceno stanovanj, ki so posledica napadne politike nacionalistične večine v mestnem svetu, občutijo prav hudo železničarji, katerih skromni zaslužek ne zadostuje za izhajanje ob takih draginskih razmerah. Železničarji naj izvršijo tudi povodom manifestacije prvega majnika svojo dolžnost kot izkušeni bojevniki stranke, da izražajo tako na najdostojnejši način svojo nezadovoljnost s sedanjimi razmerami. — Mnogoštevilni navzoči so sprejeli poročilo z odobravanjem in ploskanjem. Govornik so nato še sodrugi **Vavpotič**, ki je naznanil spored manifestacije prvega majnika, **Bahum in Konič**, ki sta poročala o razmerah na južni in državni železnici in pozivljala navzoče, da naj se v znamenju protesta pridružijo v polnem številu manifestaciji mednarodnega zavednega proletariata. Nato je bila izvoljena deputacija, ki naj se poda k ravnateljstvu južne železnice, da zahteva, da bodo delavci na dan prvega majnika prosti. — Končno je govoril o političnem boju v mestu in o stališču nasprotiškimi strank sodr. **Golouh**. Podal je obris delovanja naših zastopnikov v mestnem svetu in postopanja italijanske nacionalistične večine in slovenskih narodnjakov napram predlogom, ki so jih vložili delavski zastopniki v prid delavskih interesov. Dosedanje delovanje naših zastopnikov ni bilo brezuspešno. Ali če nimamo še prave socialne občinske politike, je krivdo pripisati nacionalističnim strankama, ki skrbita le za interese kapitalističnih špekulantov. Omenil je besede dr. Wilfana povodom razprave o proračunu za letošnje dobo, ki je izjavil, da je imel od italijanske večine nalog pobijati socialne demokrate. Je morda dr. Wilfan sluga italijanske večine, ki mu daje take naloge? Letoš praznuje zavedni proletariati svoj prvi majnik v znamenju protesta zoper politiko, povzročeno od kapitalističnih, za nacionalno in versko zastavo skritih hujskačev. Povsod, v parlamentu, v deželnih zborih in v občinskih gospodujejo le nacionalne klike, ki zanemarjajo in izdajajo interese ljudstva. Treba je pomesti s takimi zastopstvi in postaviti v javne inštitucije zastopnike, ki bodo delovali v prid delavstva, ki hoče vživati svoje gospodarske in politične pravice. Shod je bil sijajen in je napravil na vse najboljše vtis. — Predsednik je zaključil ob navdušenju navzočih shod, ki bodo tudi letos izvršili svojo dolžnost povodom manifestacije prvega majnika.

— **Gibčen značaj.** Po Trstu se je začel oglašati neki gospod Mrak, kateri je bil že vse na svetu, menda že pri vseh strankah in ki je na nedeljskem »velikem« shodu N. D. O. — ki se ga je udeležilo 70 oseb — blatil in zasramoval socialno demokracijo, ki ga je hotela dvigniti, kar se ji pa ni posrečilo, ker se iz njega ne dá nič drugega narediti kot — tajnik N. D. O. Tam je sedaj plačan od onih, katere je včeraj zasramoval. Dober tekl.

Balkanski in mednarodni položaj.

Danes se izroči Črni gori nota veseli, ki poziva, da zapusti Skader. Dunajsko oficijozno časopisje nadaljuje z bojovito pisavo. Esad paša hoče biti albanski kralj.

POLITIČNI POLOŽAJ.

Dunaj, 27. (Posebno poročilo.) Situacija se je zadnje dni tako poostri, da je nevarnost katastrofalne rešitve celo večja, nego je bila v dobi Prochaskove afe in krize zaradi srbskih okupacij ob Jadranskem morju. Dunajski vojni hujšaki, ki so po porazih izvijajoče politike in vpricho bližnjega miru med Turčijo in balkansko zvezo že izgubili nado na nov krvav konflikt, so zopet na nogah ter delajo na vse kriplje, da bi zapletli Avstrijo v vojno. Položaj, ki je nastal vsled Berchtoldove albanske politike na eni in črnogorske trme na drugi strani, je vojnim šovinistom izredno ugoden. To odseva iz dunajskega časopisja, ki je z redkimi izjemami bojovito in zahteva rešitev v zmislu dunajske diplomacije za vsako ceno in v najkrajšem času. **Vodstvo avstrijske zunanje politike žuga odkrito z ločitvijo od evropske vzajemnosti in z nastopanjem na svojo pest.** Očividno so na delu elementi, ki naravnost žele, da bi Avstrija dobila pretvezo za politiko proste roke in za oboroženo intervencijo na Balkanu. To kažejo oficijozni glasovi, ki ubirajo povsem nove struje. Medtem, ko je časopisje, ki dobiva svoje informacije in inspiracije iz literarnega urada gospoda Kanje, vse mesece slavilo »slogo Evrope in modrost v Londonu združene diplomacije, se zdaj z vsoto silo zaganja v londonsko konferenco ter neprijetno zmerja evropski koncert, kateremu očita z najkrepkejšimi izrazi in v tonu nameravanega izživljanja slabotnost, neodločnost in neodkritost. Splošni položaj je tak, da vse velesile vztrajajo na sklepu, po katerem ima Skader pripasti Albaniji, četudi je opaziti, da se nekatere izmed njih večalimani kesajo in menijo, da so se prenašale, ko so storiše dunajski diplomaciji to koncesijo. Vendar pa je sklep neizpremenjen. Tudi oficijalna Rusija se strinja s tem, da se Skader odreče Črni gori. Nedvomna pa je razlika med nazori Avstrije in drugih velesil o sredstvih, s katerimi naj se doseže uresničitev tega sklepa. V tej razliki tiči nevarnost, ki jo zamoleduje oficijozno časopisje. Po vestih z londonske konference je jasno, da večina velesil vsaj za sedaj odklanja vojno taktiko proti Črni gori. Londonska konferenca stoji na stališču, da je treba kralju Nikoli predvsem čopovedati resnost položaja in ga prepričati, da se ne sme na nikogar zanašati, ki bi po njegovem mnenju utegnil podpirati njegov odpor. Če bi tudi to ne zaleglo, se imajo porabiti oostrejša sredstva pritiska, ki bi predvsem obstojala v tem, da se zasedejo nekateri črnogorski kralji. Nasprotno pa naglašava avstrijska diplomacija, da mora biti vse potrpežljivosti kralj in zahteva neodvlačno odločno akcijo, preteča, da stori to Avstrija sama, če velesile ne izpolnijo njene zahteve. Sklepi londonske konference imajo le dotlej veljavo, dokler so vse velesile sporazumne. Ako Avstrija izstopi iz evropskega koncerta in nastopi na svojo pest proti Črni nori, ima vsaka velesila pretvezo, da lahko označi vse prejšnje sklepe za ničevne. Tudi sklep o albanskih mejah in o Skadru pride tedaj lahko ob splošno veljavo. Tisti hip lahko nastane konflikt med velesilami, in nevarnost evropske vojne je povečana do skrajnosti. Jutri ima londonska konferenca zopet sejo; z ozirom na skrajno napetost položaja in na trmo Berchtoldove diplomacije je jutrišnji dan kritičen dan prvega reda.

Audience.

Dunaj, 27. Snoci sta bila minister za zunanje zadeve grof Berchtold in šef generalnega štaba Konrad von Hötzendorf v Schönbrunn na audience pri cesarju. Ta audience je napravila velik vtisk zaradi tega, ker je znano, da hodi cesar redno ob 8. zvečer spat. Berchtold in Konrad pa sta prišla ob pol 7. zvečer v Schönbrunn in sta ostala pri cesarju do tri četrt na 9. Razume se, da se o pomenu te nepravilne audience izredno mnogo ugiba in se razširjajo zelo resne kombinacije.

Oficijozna razlaga.

Dunaj, 27. Iz oficijoznega vira razširjajo sledečo razlago položaja: Avstro-Ogrska ni zahtevala od Evrope nobenega mandata za nastop zoper Črno goro, ker sama ve, kaj ji je storiti, če se ne izpolnijo njene zahteve. Avstro-Ogrska je predložila velesilam skupno akcijo, ki naj ima namen, da se izvrše skupni sklepi Evrope o Skadru, sklepi, katere Črna gora frivolno bagatelizira. Monarhija ni pustila nobenega dvoma o tem, da vzame eksekucijo zoper Črno goro v svoje roke, čim se izkaže, da ta ali ona velesila noče sodelovati ali pa da se postavlja vse velesile na drugo stališče. Avstro-Ogrska je povsem gotova in njeni sklepi so neizpremenljivi; ne od nje, temveč od ostalih velesil je odvisno, če ostane Evropa solidarna ali ne. Mogoča je solidarnost le tedaj, če se izpolnijo avstro-ogrskje zahteve, ki so utemeljene v prejšnjih sklepih londonske konference, zahteve, ki gredo za tem, da varuje Evropa svoj ugled. Vsak kompromis je izključen. Mnenje, da bi Avstrija priznala Črni gori kakšne kompenzacije, je popolnoma zgrešeno, ker nima Črna gora nobenih kompenzacij zahtevati in ker jih ji nihče ni dolžan. Albanske meje so določene in na račun Albanije je vsaka odškodnina izključena. Koncesijo je Avstrija storila takrat, ko je dovolila, da se Djakova odvzame Albaniji. Če bi kdo imel zahtevati kompenzacije, bi to bila Avstrija? Ako govore v tujih časopisih o koncesijah, ki jih je Avstrija že dobila, je opomniti, da Skader ni bil koncesija za Avstrijo; a če bi bila, bi jo Djakova odvagala. In celo če bi se smelo v skadrskem vprašanju govoriti o koncesiji, se ne sme prezreti, da je ta koncesija še

na papirju, pa ima Avstrija pravico zahtevati, da se realizira. Londonska konferenca priznava slejkoprej, da velja sklep o Skadru in da mora to mesto pripasti Albaniji. Avstrija pa mora vedeti, kaj se zgodi, če kralj Nikola ne izpolni nemadoma volje Evrope. In če ne dobi Avstrija na to vprašanje brez zavlačanja zadovoljivega odgovora, mora vzeti izvršitev evropskega sklepa o Skadru sama v roko. Velesilam je to stališče monarhije znano in od njih samih je odvisno, kako hočejo ravnati.

Avstrijski zaveznici.

Rim, 28. »Giornale d'Italia« poroča, da je izredno živhalno diplomatsko obvečanje med Rimom in Dunajem. Rimom in Berlinom ter Rimom in Londonom. Italija deluje z največjo vneto za ohranitev evropskega sporazuma. V tej smeri delujeta energično tudi Anglija in Nemčija. Obe zaveznici, Italija in Nemčija, priporočata Avstriji mir in popustljivost ter jo odvrata od samostojnega nastopanja. Oba kabineta jo skušata tudi pregovoriti, da prizna Črni Gori kakšno teritorialno kompenzacijo. Na Cetinju vplivajo velesile na črnogorsko vlado, da bi se mirnim potom zadovoljila s kakšno primerno odškodnino in prepustila Skader Albaniji. Vse velesile imajo iskreno željo, da se ohrani mir. Upanje še ni opuščeno, da se posreči pregovoriti dunajski kabinet, naj dovoli Črni gori kakšen kos ozemlja v nadomestilo za Skader. Kabineti hočejo, da ostane koncert velesil skupaj. V obeh trozvezah opravljata Anglija in Italija vlogo pomirjevanja in sprave. O izkrcanju mednarodnega mornarštvja v Baru in Ulcinju ni za sedaj govora, še manj pa o kakšni evropski ekspediciji za osvoboditev Skadra. Konferenca v Londonu se je omejila na to, da se ima blokado črnogorskega in severno albanskega obrežja strožje izvrševati. V splošnem gre Evropa za tem, da obstane kot združena sila, da se prepreči komplikacije, ki bi lahko naravnost povzročile splošno vojno.

Ruski glasovi.

Peterburg, 28. Vse rusko časopisje se bavi s skadrskim vprašanjem in večinoma zahteva, da se revidira prvotni londonski sklep. »Novoje Vremja« piše: »Če se »slovanstvo« ne raduje, kakor bi se po pravici smelo radovati, prihaja to le od tod, da vzbujata usoda Skadra skrbi. »Slovanstvo« nima gotovosti, da ostane Skader v črnogorskih rokah. Z diplomatskega stališča je zavzetje Skadra kompliciralo mednarodni položaj, ker noče kralj Nikola zapustiti Skadra. Diplomacija ima torej popraviti napake, ki jih je zagrešila glede na Skader, ter še enkrat preučiti zadevo. To je edino sredstvo, da se preprečijo novi konflikti. In Avstrija? Avstrija ne bo vodila vojne zaradi Skadra. — Nasprotno pravi »Peterburger Herald«: »Črna Gora ne more držati osvojenih trdnjav proti volji velesil. Zavzetje Skada ne bo čisto nič drugega, kakor vojaško zadoščenje, ki si ga je pribavila Črna gora.« — »Birževija Vedomosti« pišejo: »Doslje ni mogla nobena velesila delati koncesij, da ne skali soglasja velesil. Zdaj zadene Avstro-Ogrsko, da stori koncesijo in prizna gotovo dejstvo v prid Črni gori. Dostji je načinov, kako se lahko prepusti Skader Črnogorcem, ne da bi bil prizadet ugled Avstrije.« — »Rječ« pravi: »Novi položaj zahteva nov razgovor in nov sklep velesil. Splošni mir se more ohraniti le, če se prepreči separatna akcija kakšne velesile. To mora biti glavna skrb diplomacije.« — »Peterburger Zeitung« smatra separatno akcijo Avstrije za nevarnost, ki preti miru, ter upa, da bodo velesile skupno nastopile proti trmastim Črni gori. — »Jutro Rosiji« pravi: Zmagovalec ostaja mirno v Skadru in Evropa mora najti kakršnokoli sredstvo, da realizira svoje sklepe o Skadru. Ko je kralj Nikola premagal zadnje postojajoče turškega gospodstva, je držal rusko maršalsko palico v roki. Ruski vojni minister si v imenu ruske vojske lahko čestita s stari maršalom za slavno dejstvo, ki razveseljuje ves slovanski svet.« — »Ruskoje Slovo« piše: »Mir se more le tedaj ohraniti, če se prepreči separatna akcija Avstrije. Nujno se mora svetovati Avstriji, naj bo potrpežljiva in naj ne prepreči, da se reši skadrsko vprašanje brez prelivanja krvi.«

Sasonov.

Peterburg, 28. Ruski minister za zunanje zadeve vztraja na stališču, da mora sklep složnih velesil obveljati in da zavzete Skadra ne more izpremeniti usode mesta. Skader je priznan Albaniji in Črna Gora se mora vdati volji Evrope.

Srbski predlog.

Berlin, 27. »Vossische Zeitung« poroča iz Peterburga: »Od srbske strani se predlaga, naj se odškoduje Črna gora s tem, da se ji prepustijo obrežja od jeziva Drina do skadrskega jezera, zato pa naj bi Skader ostal albanski. Upajo, da bi bil ta predlog dober za podlago kompromisa, ki bi ga tudi Avstro-Ogrska lahko sprejela.«

Srbija za Črno Goro.

Belgrad, 27. Z ozirom na pomanjkanje, ki je nastalo v Črni Gori vsled dolgotrajne vojne, je srbska vlada sklenila darovati Črni Gori poldrug milijon kilogramov kornuže. Ker je vsled ogromnega števila ranjencev Črna Gora tudi glede na zdravništvo v težkem položaju, bo srbska vlada črnogorskemu »Rdečemu križu« darovala večjo svoto.

POZIV ČRNI GORI.

London, 28. V zmislu sklepa poslaniške konference bo danes izročena črnogorski vladi

na Cetinju skupna nota veseli, ki naznanja, da je po sklepu velesil Skader namenjen Albaniji, kateri je poslaniška konferenca določila meje. Z ozirom na to pozivajo velesile Črno Goro, da zapusti Skader. Nota je sestavljena v prijateljskem, toda odločnem tonu in ne obsega nobenega žuganja. Vendar pa je poskrbljeno, da je Črna Gora drugim potom obveščena, da velesile vztrajajo na svojem sklepu in da bodo sledili drugi koraki, ako črnogorska vlada ne odneha. Po koncepciji note ni izključeno, da dobi Črna Gora eventualno odškodnino.

ALBANIJA.

Belgrad, 27. Iz Elbasana prihaja vest, da se je bivši poveljnik Skadra Esad paša razglasil za kralja avtonomne Albanije pod sultanovo suvereniteto.

Berlin, 28. Številna poročila trdijo, da se je Esad paša, ki ima za seboj vojaštvo iz Skadra, sporazumel z Džavid pašo in razglasil Albanijo za avtonomno kraljestvo pod suvereniteto turškega sultana; sebe pa za kneza Albanije.

Esad sporazumljen s Črno Goro?

Pariz, 28. »Temps« poroča iz Rima baje po zanesljivih informacijah: »V rimskih krogih, ki imajo tesne stike s črnogorskim dvorom (to se pravi v rimskih dvornih krogih; z Nikolom imata njegova hči Jelena in njen mož Vittorio Emanuele izmed vseh Rimljanov pač najtesnejše stike), opazujejo položaj z novega, zanimivega stališča. Tam upozarjajo, da Skader ni padel vsled naskoka, temveč da je kapituliral po pogajanjih. Z druge strani upozarjajo, da je bilo Esad paši dovoljeno vzeti ves svoj vojni material, puške, drugo orožje, poljske topove s seboj. Naposled upozarjajo, da se mu je dovolilo, da se umakne v Tirano, devetdeset kilometrov od Skadra, v središču Albanije. Če se razun tega uvažuje, da pripada Esad paša odlični albanski rodbini in je vsled tega sposoben, da nastopi kot kandidat za albanski prestol, če se opaja, da bo sredi Albanije na čelu organizirane, dobro oborožene vojske, in če se uvažujejo pogoji, pod katerimi je kapituliral, tedaj se dobi vtisk, da sta kralj Nikola in Esad paša vzajemno sporazumljena in da se vsled tega spori, ki so jih prerokovali med balkanskimi zavezniki in Albanijo, prav lahko izpremene v sporazum.

Nove komplikacije.

Berlin, 28. Vest o proklamaciji Esad paše za albanskega kralja sicer še ni potrjena; vendar ji ni mogoče odrekat vso verjetnost. V merodajnih krogih je zbudila veliko presenečenje, in boje se zaradi tega novih komplikacij. Zlasti ni izključeno, da bo ta dogodek močno vplival na taktiko Avstrije in oteževal stremenje onih velesil, ki priporočajo Avstriji zmrnost in potrpežljivost.

Sporazum s Turki.

Dunaj, 27. »Jugoslav. Kores.« poroča iz Kotora: »Gotova namigavanja od poučene črnogorske strani podajajo verjetnost govoricam, da se je Esad paša že zadnje nedelje ali ponedeljek domenil s Črno Goro, da zapusti Skader po zadnjem navideznem boju. V zvezi s temi vrstmi upozarjajo, da je že dva dni slišati na Cetinju, da se namerava Esad paša razglasiti za albanskega kneza. Baje namerava s svojimi četami udreti v Albanijo, pri čemer naj bi sočasno ostanki zapadne armade pod Džavid pašo uvedli operacije. Ti načrti bi soglašali z akcijskim programom turško albanskega komiteja v Carigradu, ki namerava ustanoviti pod turško suvereniteto stoječo Albanijo z mohamedanskim knezom na čelu. Te načrte podpira Srbija, in Rusija jih pospešuje.

Albanski vladar bo kralj.

Dunaj, 28. V tukajšnjih diplomatskih krogih trdijo, da bo Albanija razglašena za kraljestvo in njen vladar za kralja, baje za to, da ne bo užival manjšega ugleda od črnogorskega vladarja. Baje se bo ta kralj imenoval Skander II. (Kdo bo, tega še ne vedo; na Dunaju ga pa že krstijo). Torej mu ne priznavajo niti toliko samostojnosti, da bi si smel sam izbrati ime. Lepa lutka bo to!

ZAVEZNIKI MED SEBOJ.

Bolgari zapuščajo Solun.

Solun, 27. Bolgarske čete zapuščajo Solun in bolgarski uradi ustavljajo svoje uredovanje. Prva odhaja bolgarska artilerija v Seres. Infanterija ji sledi in jemlje s seboj arhive, strelivo in vojne efekte. Bolgarski poštni in brzojavni rad je nehal uradovati. Tudi bolgarska narodna banka je ustavila svoje poslovanje. V Seres odhajajo tudi bolgarske čete iz Langaze.

Bolgarska odškodnina.

Bukarešt, 28. »Independence« poroča iz Peterburga, da bo Bolgarska zahtevala mejno črto Kastorija—Kajlar—Vodena kot odškodnino za to, da prepusti Grkom Solun.

Odhajanje iz Soluna ustavljeno?

Solun, 28. Vrhovno vojno poveljništvo je izdala ukaz, da se ustavi odhajanje bolgarskih čet iz Soluna. Doslje je samo topništvo zapustilo Solun in odšlo v Seres. Poštjni in brzojavni urad ter narodna banka poslujejo.

Bolgarska in Srbija.

Belgrad, 28. Tukajšnji ruski poslanik Hartwig je v razgovoru s časnikarji dejal, da se bodo vsi eventualni spori med balkanskimi zavezniki mirno rešili, ker bo Rusija z vsem svojim vplivom delovala na to, da se balkanska zveza ne razbije. Med Srbijo in Bolgarsko bo Rusija posredovala tako, da bosta obe državi zadovoljeni z uspehom. Balkanska zveza ima važne naloge, ki jih bo morala izpolniti v bodočnosti.

Časopisje se trezni.

Sofija, 28. V srbskem in bolgarskem časopisju je zadnji čas nastal znaten preobrat. Razun nekaterih šovinistično nacionalističnih listov so vsi nehali netiti srbsko-bolgarski spor. Vsled pomirjenja duhov se javljajo razna znamenja, da se bodo sporna vprašanja mirno re-

šila, vsled česar bo mogoče tesnejše zbliznanje Srbije in Bolgarske. Na to vpliva tudi zunanji položaj, ki narekuje balkanski zvezi, da se izogne vsemu, kar bi jo moglo oslabiti.

MIROVNO VPRAŠANJE.

Carigrad, 27. Iz poučenega vira poročajo, da bo Turčija predlagala, naj se mirovni preliminariji podpisujejo v Londonu. Turčijo bodo zastopali Haki paša, Rešid paša in Osman Nizami paša.

Jelniki se izmenjavajo.

Carigrad, 27. Poslaniki so dobili od svojih vlad instrukcije, ki obsegajo med drugim določbo, po kateri se zamenjajo vojni ujetniki.

MASAKRI V ARMENIJI?

London, 28. »Times« poročajo, da je armensko prebivalstvo v okraju Adana silno zbežgano, ker se javlja mnogo enakih znakov kakor pred strašnim klanjem Armencev leta 1909.

DRŽAVNI ZBOR.

Pred binčkosti ne bo zasedanja.

Dunaj, 28. Zadnje dni je bil ministrski predsednik od raznih strani interpeliran, kdaj bo sklican državni zbor. Iz razgovorov, ki jih je imel grof Stürgkh s poslanci, je razvidno, da je otvoritev 5. maja, kakor je bila prej naznanjena, zdaj izključena in da pred binčkosti sploh ne bo seje. Sicer pa sploh še niso nič sklenili, kdaj da bo parlament sklican.

Grof Stürgkh in zunanja politika.

Praga, 28. Češki socialno demokratični poslanci so bili v deputaciji pri ministrskem predsedniku grofu Stürgkhu in so mu predložili več političnih vprašanj. Hoteli so se informirati kdaj bo že sklican državni zbor, kaj bo s češkim deželnim zborom in z volilno reformo za češki deželni zbor. Razložili so mu, kako silno trpi vse gospodarsko življenje vsled vojnih priprav, in zahtevali odpomoči. Grof Stürgkh je odgovoril, da je sklicanje državnega zbora odvisno od galiskih zadev(?) Če se dožene poljsko-rusinski sporazum, bo tudi državni zbor sklican, če ne, bo pa galiski deželni zbor razpuščen. Češki deželni zbor bo sklican na kratko zasedanje z omejenim delovnim programom; vsekakor pa vztraja vlada na tem, da se ima rešiti volilna reforma in sicer s splošnim volilnim razredom. Vladi je znano, da je gospodarski položaj težaven, toda ministrski predsednik grof Stürgkh nima nobenega vpliva na zunanjo politiko. (Ministrski predsednik nima vpliva na zunanjo politiko, parlament ga nima, delegacije ga nimajo, ljudstvo ga nima, sam duševni velikan grof Berchtold ga ima. In to je ustavno življenje!)

MINISTRSKI SVET.

Dunaj, 27. Včeraj je bil v ministrskem predsedstvu ministrski svet, ki ga je vodil grof Stürgkh. Udeležili so se ga vsi ministri razun Poljaka Dlugosza.

RAZPRAVA ZOPER SCHUHMEIERJEVEGA MORILCA RAZPISANA.

Dunaj, 28. Razprava zoper Schuhmeierjevega morilca Pavla Kunschaka je razpisana na 19. in 20. maja. Sodišču bo predsedoval podpredsednik dež. sodišča v. Heidt. Obtožnico je sestavil dr. Schiesinger, na razpravi bo obtožbo zastopal drugi državni pravdnik dr. v. Langer. Kunschaka bo zagovarjal odvetnik dr. Rabenlechner.

»VELEIZDAJNIŠKI PROCES« PROTI 19LETNEMU IREIDENTISTU.

Dunaj, 27. Včeraj je dunajska porota končala proces proti 19letnemu Mariju Sterletu iz Trsta, ki je bil obtožen veleizdaje, ker so pri njem našli, letak, ki je proslavil smrt Oberdanka. Čeprav je bil Sterle takrat star 17 let in letakov tudi ni razdal, ga je dunajsko porotno sodišče obsodilo na šletno težko ječo; 16mesečni preiskovalni zapor mu vstejejo v kazni. (Veleizdajniški procesi proti nezrelim mladeničem prihajajo v Avstriji zopet na dnevni red. V Sarajevu so obsodili gimnazijalca zaradi veleizdaje, na Dunaju Sterleta; nekoliko takih fantov je še v preiskavi. In nikomur ne pride na misel, kako smešijo državo oni, ki ji pripisujejo, da jo spravljajo nezreli dečki v nevarnost! Pri tem je le to »tolažilo«, da pripadajo »veleizdajniki« vsem narodnostim. Ker odstavljajo že celo državne pravdnike — vidi Dalmacija! — zaradi deliktov, ki so grozni veleizdajni zelo sorodni, bodo kmalu težko podat, kdo v Avstriji sploh ni veleizdajnik. Seveda potem ni nič čudnega, da postajajo »veleizdajniki« sčasoma ministri in dobivajo ordene. Prav tako pa ni izključeno, da postanejo spet »veleizdajniki«, kadar niso več ministri.)

PAPEŽEVO ZDRAVJE.

Rim, 27. Papež je včeraj za tri ure zapustil posteljo. Opoldne je sprejel majordoma monsinjora Ranuzzija. Ob 1. je gledal skozi okno na Petrov trg, kjer se je zbrala velika množica.

ANGLIJA KUPUJE TURŠKE LADJE.

London, 28. »Times« poročajo iz New Castla: Angleško admiralstvo se pogaja s Turčijo zaradi nakupa dveh oklopnih, ki jih je Turčija pred dvema letoma naročila na Angleškem.

HEKLA BRUHA.

Kodanj, 26. Iz Rejkjavika poročajo, da bruha ognjenik Hekla na Islandiji.

Novice.

* Darilo pesnika Maeterlincka. Belgijski pesnik Maurice Maeterlinck je poslal poslancu sodrugu Vanderveldu 1000 franku za naslednjim pismom: »Častiti gospod, pošiljam Vam svoj skromen obolus kot prvi obrok za »dobro stvarko«. Vam zelo vdani Maurice Maeterlinck.«

* **Vino s sublimatom.** Iz Debrecina poročajo: Policija se bavi s skrivnostno afero, ki močno spominja na znani Hofrichterjev slučaj. Neka bogata žena v Debrecinu, po imenu Emilia Mayer, ki biva zdaj v nekem sanatoriju, je dobila pred par dnevi pošiljatev, ki je obsegala nekoliko steklenic vina. Kot pošiljatelj je bil naveden posestnik Ljudevit Szabo, ki je ženi znan. Ko je došla pošiljatev, je bil pri ženi ravno zdravnik, pa ga je vprašala, če bi smela piti to vino. Zdravnik ga je preiskal in na veliko začudenje je opazil, da je bilo zastrupljeno s sublimatom. Policija je dognala, da Szabo ni bil pošiljatelj te pijače, ter je uvedla preiskavo.

* **Nova zlata polja.** Iz Londona poročajo: O novih ogromnih zakladih zlata in drugih dragocenih mineralij poročata vest iz Bombaja. Ozemlje, na katerem so to našli, leži v Dalbumu, 150 milj od Kalkute, in pripada zapuščini pred kratkim umrlega princa Mahmuda Buklara šaha. Geologa iz Vancouvera, Filipa Billinghamsta, so poverili z nalogo, naj preišče omenjeno ozemlje z ozirom na njegove mineralne zaklade. Billinghamst je srečal staro ženo, ki je nabrala že velike množine surovega zlata. Z raznimi darovi jo je pripravil do tega, da mu je povedala kraj, kjer je našla zlato. To najdišče je baje bogatejše nego vsa dosedanja.

Socialno politični pregled.

= **Konkurzi v prvem četrtletju 1913.** Od 1. do 21. marca je bilo zaznamovanih 35 konkurzov s celotnimi pasivi v znesku 8,5 milijonov kron, pri čemer so zapopadene tudi insolvence s pasivi, ki znašajo vsaj 100.000 kron. Meseca februarja je bilo napovedanih 57 konkurzov s pasivi, ki so znašale okrog 20 milijonov kron, meseca januarja pa je bilo celo 82 konkurzov s pasivi v znesku 22 in pol milijona kron. V cellem je v prvem četrtletju 1913 bilo napovedanih 174 konkurzov, katerih pasiva so znašala 51 milijonov kron. V zadnjem četrtletju 1912 je spopadarski polom še večji, v tem razdobju znašalo število konkurzov 224, pasiva pa 1 milijonov kron. Število polomov se je torej v prvem četrtletju leta 1912 zmanjšalo za 50, vsota pasiv pa za 32 milijonov kron. Večina v prvem četrtletju 1913 javljenih konkurzov se je tikala tekstilne industrije, njihovo število je izmed navedenih 174 polomov znašalo 87 z več kot 20 milijonov kron pasiv. Izmed celotnega števila insolventov v prvem četrtletju 1913 pripada na Ogrsko 63 polomov, katerih pasiva znašajo 15 milijonov kron. Dasi se je število polomov napram zadnjemu četrtletju 1912 zmanjšalo, je to število vendar veliko večje kakor v istem razdobju lanskega leta. Meseca januarja 1912 je prišlo le do 15 polomov s 6 milijoni kron, meseca februarja 1912 je bilo 19 polomov s 47 milijonov kron pasiv in meseca marca 1912 13 polomov s 47 milijonov kron pasivi. V cellem se je v prvem četrtletju 1912 registriralo 47 gospodarskih polomov s 15,4 milijoni pasiv, število konkurzov in insolventov je torej v prvem četrtletju tekočega leta napram istemu razdobju leta 1912 poskočilo za 127, svota pasiv pa za 35,4 milijonov kron.

= **Organizirani delavci — vagabundi.** Dva tiskarja iz Nemčije, oba organizirana pri nemškem tiskarskem društvu, sta pri Bregencu prestopila na avstrijska tla; avstrijska obmejna policija pa ju je zavrnila, ker nista imela pri sebi 20 kron gotovine. Nič jima ni pomagalo zadržati, da dobita v Bregencu potno podporo od avstrijske tiskarske zveze in obmejna policija je vztrajala na svoji odločbi, sklicujoč se na odredbo tirolske deželne vlade, ki je naložila vsem oblastem, da je vse tujce, ki nimajo 20 K gotovine v žepu, brezpogojno zavrniti. Deželna vlada je s svojo odredbo prav pošteno zlorabila svojo uradno oblast, zakaj deželna vlada ima pač pravico zavrniti poedinega tujca, ne sme pa meni nič tebi nič zaloputniti državnih vrat celi kategoriji priseljencev, najmanj pa delavcem, ki vživajo redno potno podporo. Ministrstvo notranjih zadev je 15. septembra 1901 s posebnim odlokom izreklo, da zakon o vagabundih ne velja za delavce, ki imajo pravico do podpor strokovnih organizacij. To velja kajpakda tudi za inozemce, katerih organizacije so z avstrijsko organizacijo sklenile posebno pogodbo, po kateri vživajo potovalno podporo tudi v Avstriji. Radovedni smo, ako bo ministrstvo notranjih zadev poučilo tirolsko deželno vlado, da organizirani delavci niso vagabundi.

Iz zgodovine Skadra.

Skutari — tako imenujejo Italijani Skader; Turki imenujejo glavno mesto najznamenitejšega albanskega vilajeta Skodra. Nekoč, v davni davni, je bil Skader glavno mesto ilirskega rodu Labeatov, utrjena prestolnica ilirskega kralja Gentija. Leta 168. pred Kr. r. so osvojili Skader Rimljani in potem je moralo mesto prenašati stoletja in stoletja usodo rimskih obmejnih utrd. Ob času ljudskega preseljevanja so bili Gotje nekaj časa gospodarji Skadra, potem so osvojila slovanska plemena mesto, potem je bilo dolgo časa sporna mejna točka med vzhodnim in zahodnim rimskim cesarstvom. Najslavnejša doba za Skader pa je bila tedaj, ko je bil pod srbsko vlado. Leta 1346 je bil Dušan Silni kralj Srbov, Albancev in Grkov. A že leta 1362 se je pričela usodna doba za Albanijo in Skader, ki je bilo eno najglavnejših mest albanskih; turška armada je prihrumela v deželo. Močna srbska utrdba Razafa, ki jo je bil zgradil najbrže srbski vazal Balš, skaderski gospod, ni prenesla turškega navalava. Polmesec je izpodrinil križ. Ni pa preteklo še

sto let, ko je leta 1443 Skander-beg z uporom osvobodil Albanijo; Skader pa je bil že leta 1386 zastavljen vojvoda Štrasimir Benečanom. Skander-beg je pustil Skader Benečanom, za katere je bilo mesto važna postojanka. Armado za armado je pošiljal turški sultan proti Skanderbegu in njegovim zaveznikom; zlasti srdit boj za Skader se je vnel leta 1474. Čez 2000 ljudi je umrlo v mestu od lakote in žeje, ker je oblegalo mesto 80.000 najboljših turških vojakov, ki so bili že razstrelili vse zidove in grad. Benečan Loredan je poveleval v Skadru, kjer je vladala najhujša stiska; »tukaj je moje meso, kdor je lačen, naj se ga najé«, je odgovoril mrmrajočemu ljudstvu, ki je sililo na predajo. Tako junaštvo je učinkovalo; odslej je prenašalo ljudstvo potrpežljivo vse pomanjkanje, dokler ni prišla ura rešitve in so prišle nove čete na pomoč.

Mohamed II. je še enkrat poizkušal dobiti to trdnjavo kristjanov. Leta 1478 so njegove čete zopet oblegovale Skader; 300.000 mož je bilo. Z neprimerno hrabrostjo so branili mesto; pri enem samem naskoku je bilo 100.000 Turkov pobitih, a od obleganja niso odnehali. Branitelji mesta niso dobili od nikjer pojačenja, ker Skander-beg je bil mrtev in za njim ni bilo nikogar, ki bi bil zmožen zediniti ljudstvo Skiptarov na boj. Benečani, izčrpani vsled dolgotrajne vojne, so sklenili 26. januarja 1479 mir v Carigradu in odstopili sultanu Albanijo, seveda tudi glavni mesti Krojo in Skader. Skadersko domače prebivalstvo se je nato izselilo; dobili so domačije na Kandiji. Skader pa je postal turško mesto in Albanija turška posest.

Z ladje se vidi Skader prav malo. Človek le slutí, da je za nižinami, ki obdajajo jezero, mesto, ker vidi le minarete mošej, stolp katedrale in utrdbo Razafo; hiš ni videti, razen zadnjih poslopij bazarja. Ob desni strani zapazimo široko strugo Bojane, iztok jezera v Jadransko morje, ki je še večji, ker je leta 1859, voda Drina predrla zemljo, in ki se zdi človeku kakor prekop, ki veže Skadersko jezero z Drinom. Drin se izliva pri Sv. Ivanu Medvanskemu v Jadransko morje. Seveda prekop, ki ni plovna; tudi Bojana ni plovna, le kadar ima prav veliko vode, vozijo po njej s parniki do Obotija.

Najlepši razgled v Skadru je s stolpa katedrale. Stolp je skoraj 100 metrov visok, na vrhu je prostorna galerija, s katere je krasen pogled in razgled. Kakor bajka je, kar se odpre očem. Proti severu se razteza jezero kakor srebrna kotlina proti črnim goram, proti zahodu se vije srebrni trak Bojane. Proti jugu se razprostira ravnina Zadrima in v daljini daljavi, za gorami Barbaluša in Kakariča so sinji valovi Jadranskega morja. Na vzhodu groze gole čeri merditske visoke planote. Pod stolpom Skader v prelestni lepoti. Kdor pa hodi po ozkih ulicah mesta, dobi kaj žalosten vtisk. Kjerkoli krene človek od glavnih prometnih in trgovskih cest, vidi le visoko zidovje z ozkimi vrati. Z galerije stolpa pa vidi, da oklepa visoko zidovje cvetoče vrtove s širimi nasadi, sredi katerih so hiše skaderskega prebivalstva. Kakor veliko mesto vrtov se vidi Skader, kakor pravljica, tako lep in čudovit. Nad mestom čuva pečina Razafa s temno trdnjavo.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Cenena kava

(dokler je kaj zaloge)

85^h

80^h

1/4 kg Brasil I

1/4 kg Brasil II

z gana

z gana

v filijalki

Julij Meinl

uvoz kave

Filijalka:

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 7.

Razpis službe.

Pri okrajni bolniški blagajni v Ljubljani oddati je službo

kontrolorja bolnikov

z mesečno plačo 100 K in dijatami.

Prosilci, ki morajo biti kolesarji, vložiti imajo svoje lastnoročno spisanje, z dokazili popolnega znanja slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, ter s krstnim in domovinskim listom, z zdravniškim in npravnostnim pričevalom opremljene prošnje

do 15. maja 1913.

pri podpisani blagajni.

Službo je nastopiti 15. maja ter je namestitev provizorična.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani dne 26. aprila 1913

Načelnik: Fr. Bartl.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna G. Piccoli, Ljubljana.

A. Zupančič

knjigovez v Ljubljani
Slomškova ulica štey. 31

priporoča svojo na novo urejeno

knjigoveznico

za prijazna naročila vsakovrstnih v knjigoveško stroko spadajočih del. — Razen vezanja raznih knjig za knjižnice in šolsko rabo se še posebno priporoča za naročila trgovskih knjig (protokolov), različnih map, vzorčnih knjig in vsakovrstnih kartonaž. Izdeluje tudi okvirje in passepartout, priklade za različne podobe, fotografije itd.

Cene nizke.

Postrežba točna.

Maksim Gorkij

„Mati“

Cena K 4.—

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi »Zarje« v Ljubljani, ki je knjigo založila in izdala.

Občno konsumno društvo v Ljubljani

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov. Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej. Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter od 2. popoldne do 6 zvečer. — Odpovedni roki so pri društvu najprimernejši in varnost vlog najboljše, kajti za varnost garantira pramoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Anton Bajec

umetni in trgovski vrtnar

naznanja sl. p. n. občinstvu, da se nahaja njegov

cvetlični salon Pod Trančo

Velika zaloga suhih vencev.

Izdelovanje šopkov, vencev, trakov itd.

Okusno delo in zmerne cene.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Vrtnarija na Tržaški cesti 34.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta štey. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje

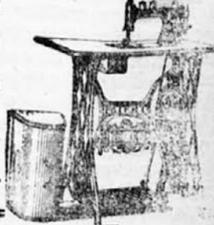
(Strickmaschinen)

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

SLAVIJA

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“ VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

VZAJEMNO ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI, ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtopleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe, posebno za življenje in proti požaru le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbitevne za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejši. — BANKA „SLAVIJA“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrodelnim namenom in stremi za izboljšanjem in osposobitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond nad K 58 milijonov jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenjskega oddelka K 2.733.740-70 Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 123.257.695-77. Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštne prosto